

CYMELIA ZE STAREJ SZAFY

Ze środy na piątek
Kornela Makuszyńskiego

ze zbiorów
Biblioteki Publicznej
im. Marii Konopnickiej
w Suwałkach

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej (Suwałki)

WSTĘP

Porządkowanie książek na półkach bywa czasem momentem odkrywania tego, co w sposób dosłowny i w przenośni pokrył kurz. Tak też stało się i tym razem.

Bohaterem naszej dzisiejszej opowieści będzie bowiem zbiór opowiadań autora wyjątkowego, ale niestety nieco zapomnianego. Mowa tu o Kornelu Makuszyńskim.

Czy pamiętacie drodzy czytelnicy słynnego Koziółka Matołka? Tak, tak, to właśnie on błąkał się po całym świecie, aby dojść do Pacanowa. A każda kolejna jego podróż niosła ze sobą niezwykle przygody. Ale my nie będziemy dziś śledzić losów tego upartego wędrowca. Sięgnijmy po inną książkę Makuszyńskiego, opowiadania wydane pod dziwnym tytułem – „Ze środy na piątek”.

Książka

Ze środy na piątek / Kornel Makuszyński ; ilustracje M. Walentynowicz.
 Warszawa : Gebethner i Wolff, 1931(Warszawa : P. Pyz). - 180, [1] strona ; 18 cm.

Temat: [Opowiadania i nowele](#)
Egz. posiada pieczętkę Biblioteki M.D.H. im. B. Głowackiego w Suwałkach; Biblioteki "Polskiej Macierzy Szkolnej"

brak informacji o dostępności

Czytelnia Książek
 Brak informacji o dostępności pozycji do wypożyczenia: sygn. G.Z.

W 1982 roku do zbiorów suwalskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej zakupiono (za 160 zł) egzemplarz opowiadań Makuszyńskiego „Ze środy na piątek”.

Książka po wpisaniu do inwentarza bibliotecznego trafiła do czytelnicy, do tzw. gabinetu zbiorów.

MAKUSZYŃSKI, Kornel (1884-1953) **G. Z.**

Ze środy na piątek / Kornel Makuszyński ; ilustracje M. Walentynowicz.
 Warszawa : Gebethner i Wolff, 1931(Warszawa : P. Pyz). - 180, [1] strona ; 18 cm.
 Egz. posiada pieczętkę Biblioteki M.D.H. im. B. Głowackiego w Suwałkach; Biblioteki "Polskiej Macierzy Szkolnej"

Opowiadania i nowele

821.162.1-3

Karta z katalogu elektronicznego:

https://www.suwalki-bp.sowwwa.pl/sowacgi.php?KatID=0&typ=repl&plnk=q__ze+%C5%9Brody+na+&sort=bytitle&view=1
 [Dostęp: 2020.01.27].

Kornel Makuszyński (1884-1953)

Źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/75/Kornel_Makuszynski_Polish_poet_1931.jpg
[Dostęp: 2020.01.27].

Kornel Makuszyński – poeta, powieściopisarz, felietonista, krytyk teatralny, autor książek dla dzieci i młodzieży¹.

Urodził się w Stryju (obecnie miasto na Ukrainie) w rodzinie emerytowanego pułkownika armii austriackiej. Ukończył IV Gimnazjum im. Jana Długosza we Lwowie. Następnie studiował polonistykę i romanistykę na Uniwersytecie Lwowskim. Studia romanistyczne kontynuował w Paryżu na Sorbonie. Debiut literacki przypadł na 1900 rok. Na łamach „Słowa Polskiego” ukazał się jego wiersz *Nam spoczywać dziś nie wolno*.

Będąc we Francji podjął współpracę, jako korespondent, m. in. z „Tygodnikiem Ilustrowanym”. Po powrocie był:

- kierownikiem literackim lwowskiego Teatru Miejskiego,
- recenzentem literackim i teatralnym,
- współpracował z „Ilustrowanym Kurierem Codziennym”, „Dziennikiem Poznańskim”, „Kurierem Warszawskim”, „Gazetą Polską”, „Dziennikiem Literackim”, „Przekrojem”, „Rzeczpospolitą”.

¹ *Współcześni polscy pisarze i badacze literatury : słownik biobibliograficzny. T. 5*, oprac. zespół pod red. J. Czachowskiej i A. Szalagan, Warszawa 1997, s. 256.

Brał udział w powstaniu warszawskim. Na stałe osiadł w Zakopanem (1944 r.), gdzie został pochowany w 1953 r. na Cmentarzu Zasłużonych (Starym).

Pomnik Kornela Makuszyńskiego przed jego domem w Zakopanem. Obecnie mieści się tam muzeum pisarza. U stóp pomnika figurka Koziołka Matołka – postaci literackiej stworzonej przez Makuszyńskiego i Mariana Walentynowicza.

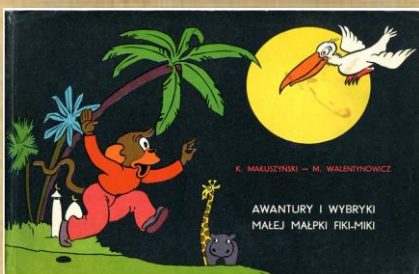
Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/21/Zakopane%2C_pomnik_Kornela_Makuszy%C5%84skiego.jpg.

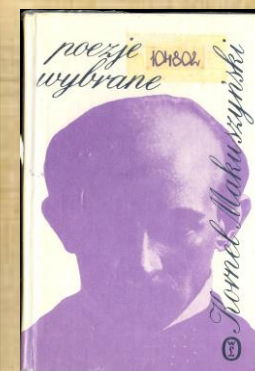
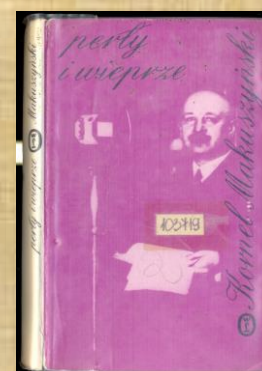
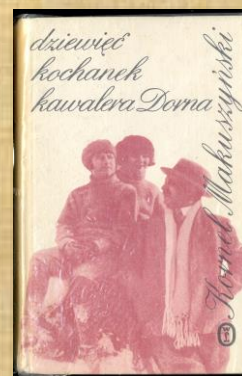
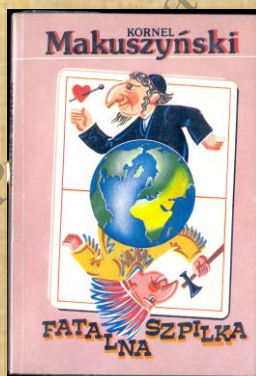
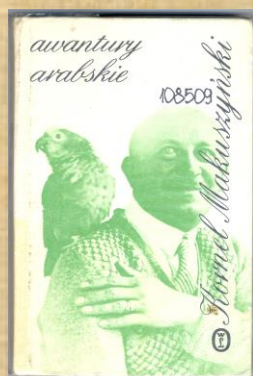
Grób Kornela Makuszyńskiego na Pęksowym Brzyzku w Zakopanem.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kornel_Makuszy%C5%84ski#/media/Plik:Peksowy-makuszynski.jpg.

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej (Suwałki)

Makuszyński, to autor wielu książek dla dzieci i młodzieży. Któż z nas nie pamięta słynnych przygód Koziołka Matołka i małpki Fiki-Miki, pierwszych polskich komiksów. Kto, ze starszego pokolenia, nie śledził losów bohaterki „Awantury o Basię”, czy „Panny z mokrą głową”. A pamiętacie, szanowni czytelnicy, „Szaleństwa panny Ewy”, a „Szatana z siódmej klasy”, „Awantury arabskie”, „Przyjaciela wesołego diabła”, „Wielką bramę” czy chociażby „O dwóch takich, co ukradli księżyc”. Wiele z tych powieści zostało sfilmowanych, co zapewne w znacznym stopniu przyczyniło się do popularyzacji twórczości pisarza. Pamiętajmy jednak, że Makuszyński to nie tylko twórczość adresowana do dzieci i młodzieży, ale również utwory pisane z myślą o dojrzałym odbiorcy. Taką właśnie książką jest zbiór opowiadań – nowel „Ze środy na piątek”.

Opowiadania zostały wydane w 1931 roku nakładem znanej firmy wydawniczej Gebethner i Wolff. Drukiem książki zajęła się warszawska drukarnia Piotr Pyz i S-ka, działająca w okresie międzywojennym przy ulicy Miodowej 8.

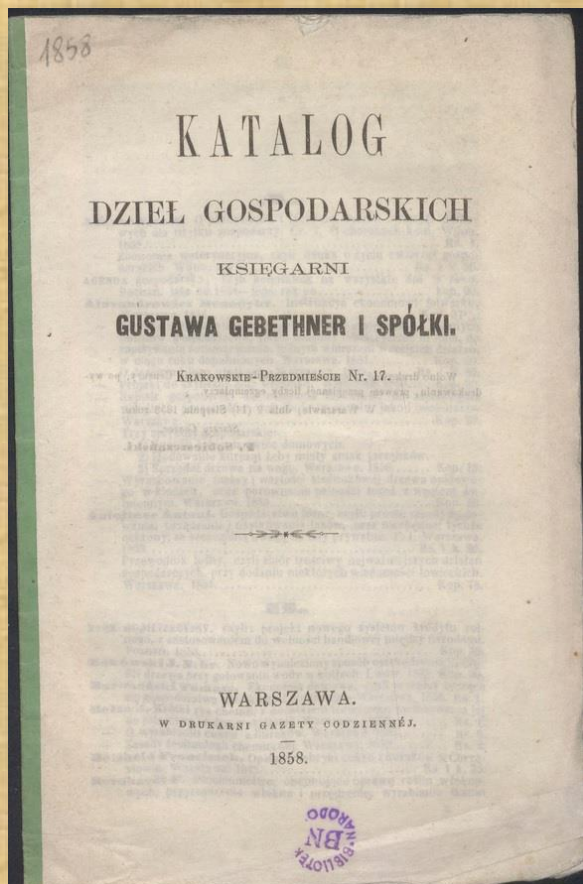
Założona w 1857 roku przez Gustawa Gebethnera i Roberta Wolffa firma wydawniczo-księgarska należała do największych tego typu instytucji w XIX i XX wieku. Wydawała m. in. dzieła polskich klasyków literatury, chociażby Reymonta, Sienkiewicza, Prusa, Orzeszkowej, Nałkowskiej, Parandowskiego, czy Szelburg-Zarembiny. Swoje prace wydawali tu również Bruckner, Bobrzyński,

Askenazy, Kutrzeba czy Korzon. Prócz wydawnictw książkowych publikowała również czasopisma, m. in. „Kurier Warszawski”, „Kurier Codzienny”, „Tygodnik Ilustrowany”, „Naokoło Świata”, „Przegląd Bibliograficzny” (od 1926 zmieniony tytuł na „Co Czytać”)².

GEBETHNER I WOLFF, jedna z największych firm wydawniczo-księgarskich w Polsce w XIX-XX w., zał. w Warszawie w 1857 (przy ul. Krakowskie Przedmieście 15) przez Gustawa G. (1831-1901) i Roberta W. (1833-1910). Prowadzona następnie przez synów W.: Józefa (1862-1918) i Gustawa (1872-1951) oraz G.: Jana Roberta (1860-1910), wnuków: Jana Stanisława (ur. 1894), Tadeusza (1897-1944), Wacława (1899-1959) i prawnuka Zygmunta (ur. 1923), syna Jana Stanisława. W 1929 G. wykupili udziały W. Trzy były kierunki działalności G. i W.: wydawnictwo książek i nut, księgarstwo asortymentowe i hurt księgarski. Największy rozkwit wydawnictwa przypadł na l. 1908 (239 tytułów w nakładzie 1 214 684 egz.) i 1925 (220 tytułów w nakładzie 2 257 577 egz.). Do 1937 na ogólną liczbę wyd. tytułów 7010 o łącznym nakładzie prawie 45 mil. egz. najwięcej było dzieł z literatury pięknej (1759 tyt.), książek szkolnych (1858 tyt.), książek młodzieżowych (991 tyt.) i wydawnictw ludowych (809 tyt.). W tym samym czasie wydano 7147 poz. nutowych.

Źródło: *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski, Wrocław 1971.

² *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski, Wrocław 1971, szp. 781-783.

CIEKAWOSTKA

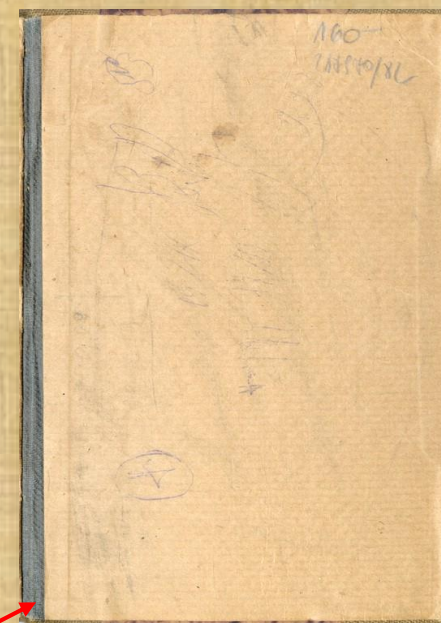
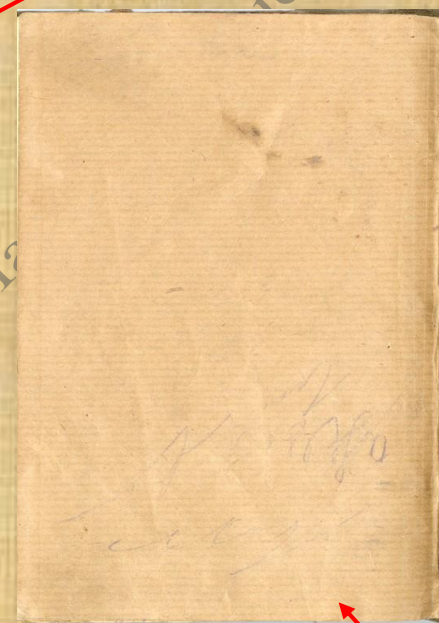
- W środowisku księgarskim funkcjonowało pojęcie **Szkoła Gebethnerowska**. Pracownicy firmy z dłuższym stażem zwyczajowo wprowadzali i kształcili młodszych adeptów sztuki księgarskiej. Ten sposób nauczania zawodu przynosił bardzo dobre efekty. Szkołę uznawano za najlepszą w kraju.
- W okresie II wojny światowej firma Gebethnera i Wolffa zorganizowała i prowadziła Trzyletnią Szkołę Księgarską (ok. 80 absolwentów). Działały też dwuletnie kursy korespondencyjne dla księgarzy prowincjonalnych (ok. 120 absolwentów)³.

Strona tytułowa z *Katalogu dzieł gospodarskich księgarń Gustawa Gebethner i spółki*, Warszawa 1858.

³ *Encyklopedia wiedzy o ...*, szp. 783.

Egzemplarz opowiadań Makuszyńskiego dostępny w zbiorach suwalskiej biblioteki zaopatrzone w oprawę introligatorską, grzbiet i narożniki wykonano z szarego płótna, natomiast lico okładki przedniej i tylnej to twarda tektura w marmurkowy wzór.

Blok książki jest szyty, zaś dodatkowym elementem wzmacniającym konstrukcję są płócienne wstawki i wyklejki łączące okładki z wkładem.

Strona tytułowa opowiadań informuje, iż ilustratorem i równocześnie projektantem okładki był Marian Walentynowicz. Niestety nasz egzemplarz nie posiada oryginalnej okładki. Natomiast zachowała się ilustracja Walentynowicza, który współpracował z Makuszyńskim przy wydaniu również innych jego książek.

Marian Walentynowicz (1896-1967) - artysta grafik, architekt, podróżnik, prekursor polskiego komiksu. Jako rysownik współpracował m. in. z „Kurierem Codziennym” i „Naokoło świata”.

W czasie II wojny światowej był korespondentem wojennym przy 1 Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka. Zaprojektował znak cichociemnych⁴ w postaci spadającego orła.

Ilustracja M. Walentynowicza z książki: *Ze środy na piątek*, Warszawa 1931.

Samodzielnie Walentynowicz napisał m. in.:

- *Ze sztuczerem przez Czarny Dąb*, opowiadania drukowane w „Przygodzie”
- *Wojna bez patosu* (1969, wspomnienia wojenne).

⁴ Znak cichociemnych oficjalna nazwa - Znak Spadochronowy.

DZIENNIK ROZKAZÓW NACZELNEGO WODZA I MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH
Nr. 5, Rok XXIV, LONDYN, dnia 20 czerwca 1941 r.
ODDZIAŁ III SZTABU N.W.
Ldż. 772/III.

Por. 30.

ZNAK SPADOCHRONOWY.

1. zatwierdzam znak spadochronowy w kształcie spadającego do walki orła. Na obcyźnie, gdzie wiali wszystkich polaków blagą ustawicznie do chwili powrotu a obraz jego różne w wyobraźni przybiera kształty - ma to sens szczególny. Wojsko polskie widzi swej powrót w walce, poświęcenia i chwałę, ukochany, by orły naszych szwadronów wyciągło spady na wroga samą spoczną na swojej oswobodzonej ziemi.
2. ustalasz dwa rodzaje znaku spadochronowego: bojowy i zwykły. Bojowy znak spadochronowy różni się od zwykłego tym, że orzeł ma złoty dziób i pazury.
Znak nosi się na lewej pierści powyżej orderów. Na wewnętrznej stronie znaku jest wyryte hasło: SOBIE OJCZYŻNO - i numer ewidencyjny znaku.
3. prawo noszenia znaku bojowego mają tylko żołnierze, którzy brali udział w bojowej akcji spadochronowej. Prawo do noszenia znaku zwykłego mają żołnierze, posiadające wyszkolenie przewidziane odnosnymi rozkazami dla oddziałów spadochronowych.
4. znak spadochronowy bojowy nadaje Naczelny Wódz na wniosek Szefa Sztabu N.W. Prawo nadania znaku zwykłego ma Dca Korpusu lub równorzędny, któremu podlega jednostka spadochronowa. Nadanie znaku bojowego jest ogłaszane w rozkazie Naczelnego Wodza, znaku zwykłego w rozkazie Dowódcy Korpusu / równorzędnego /. Numer ewidencyjny znaku jest uwidoczniony w legitymacji osobistej.
5. prawo noszenia znaku spadochronowego zostaje odebrane za czynny niegodny mundur żołnierza polskiego. Wszędzie w tym względzie w stosunku do znaku bojowego należą do Naczelnego Wodza, w stosunku do znaku zwykłego do Wcy Korpusu lub równorzędnego.
6. znak spadochronowy nie może być nadawany honorowo.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Zarządzenie w tej sprawie wydane brzmi następująco :

NACZELNY WÓDZ
Ldż. 789/G.N./41
Londyn, dn. 19.VIII.1941 r.

Zatwierdzam odznak pamiątkowy 4. Brygady Kadrowej Strzelców według przedstawionego mi wzoru.
Opis odznaki : w swaku bagnet na karabinie w formie literek 4, 2 literami B.K.S. na lufie karabinu, na tle orla państwowego, okręłego nosem szkodliwym.
Wymiar odznaki 5 1/2 cm. x 4 cm.
Wykonanie jednolite z metalu białego lub srebra.
Odznak nosi się na lewej pierści na wysokości dolnej części kieszeni.

NACZELNY WÓDZ
I MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH
/-/ SIKORSKI gen. broni

CIEKAWOSTKA

Marian Walentynowicz opracował projekt graficzny Znak Spadochronowego⁵ - spadający do walki orzeł. Znak został oficjalnie zatwierdzony przez Wodza Naczelnego - gen. Władysława Sikorskiego rozkazem z 20 czerwca 1941 r.⁶

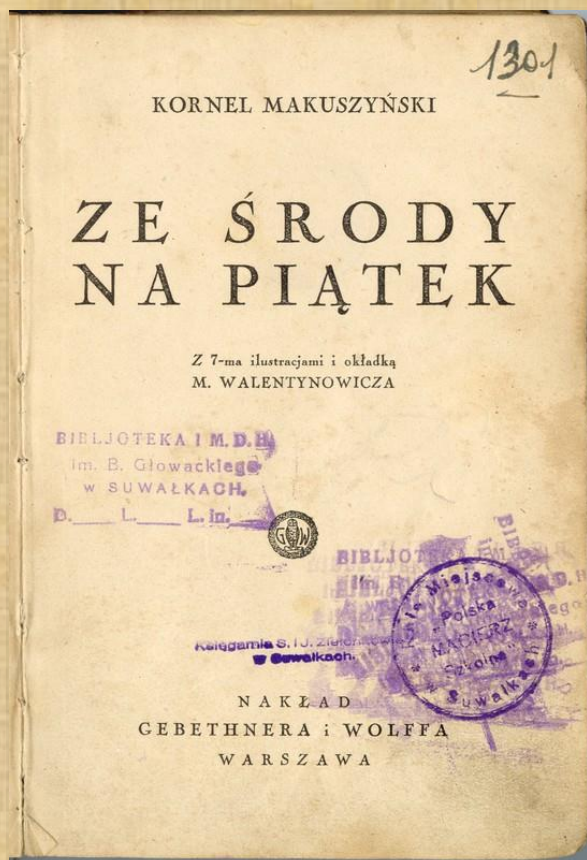

Projekt graficzny Znak Spadochronowego opracowany przez Mariana Walentynowicza.
Źródło: *Historia Znak Spadochronowego*,
<http://16bpd.wp.mil.pl/pl/16.html> [Dostęp: 2020.01.27].

Rozkaz Wodza Naczelnego – gen. Sikorskiego ustanawiający Znak Spadochronowy. Źródło: *Historia Znak Spadochronowego*,
<http://16bpd.wp.mil.pl/pl/16.html> [Dostęp: 2020.01.27].

⁵ Walentynowicz przy projektowaniu znaku inspirował się przygotowaną wcześniej przez siebie okładką emigracyjnego wydania książki Józefa Kisielewskiego *Ziemia gromadzi prochy*.

⁶ *Historia Znak Spadochronowego*, <http://16bpd.wp.mil.pl/pl/16.html> [Dostęp: 2020.01.27].

Strona tytułowa opowiadań zawiera pełną tytulaturę. Natomiast na jej odwrocie, czyli stronie redakcyjnej, znalazło się zastrzeżenie dotyczące prawa przedruku i przekładu, oraz informacja o drukarni, która wydrukowała publikację.

Ponadto umieszczono tu charakterystyczny sygnety graficzny wydawnictwa Gebethnera i Wolffa, czyli zamkniętą w wieńcu (element roślinny) sowę ze stylizowanymi literami „G” i „W”.

SPIS RZECZY.

	Str.
Prawdziwa lwowianka	7
Mój pierwszy zajac	23
Naczynie złości	39
Cieśń grubego Saradelli	61
Mój śmiertelny wróg	75
Adonis	91
Scigana sarenka	115
Sprawa o pocałunek	145
Takie czasy	165

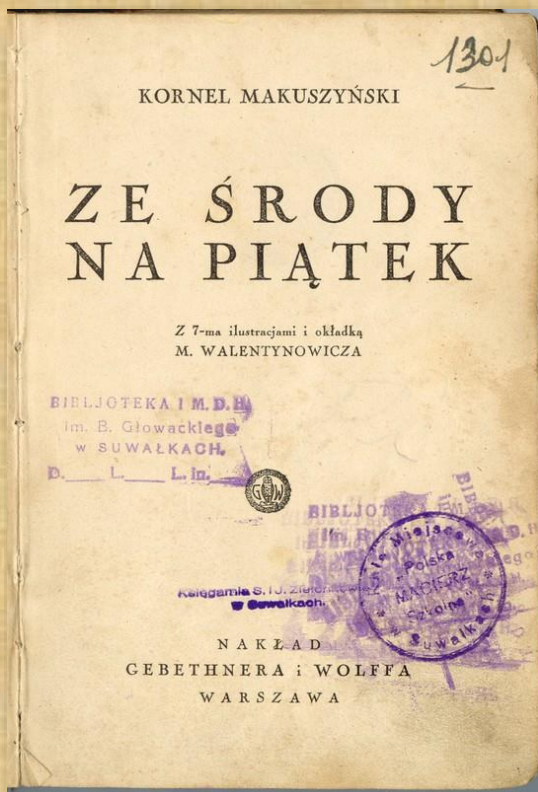
Zbiór „Ze środy na piątek”, to 9 opowiadań, które tak naprawdę niewiele mają punktów wspólnych. Łączy je oczywiście osoba autora, który jest narratorem, a czasem też bohaterem opowiadania (m.in. „Mój pierwszy zajac” czy „Mój śmiertelny wróg”).

Teksty Makuszyńskiego ubrane w liczne przerośnięcie i niekończące się porównania pełne są specyficznego humoru i nostalgii, radosnego optymizmu połączonego z naiwną wiarą w człowieka i jego dobroć. Ten specyficzny styl i maniera literacka, mogą czytelnika odstraszać. Z drugiej jednak strony wśród natłoku zbrodni, cierpienia i innych problemów współczesności, czasem dobrze przeniesie się do rzeczywistości wykreowanej przez autora „Szatana z siódmej klasy”. Do świata, gdzie nawet ironia jest dobroduszną, a w najgorszym z pozoru przestępcy drzemie ukryty brylant. Cóż, pewnie ten świat nie istnieje, ale może warto pomarzyć...

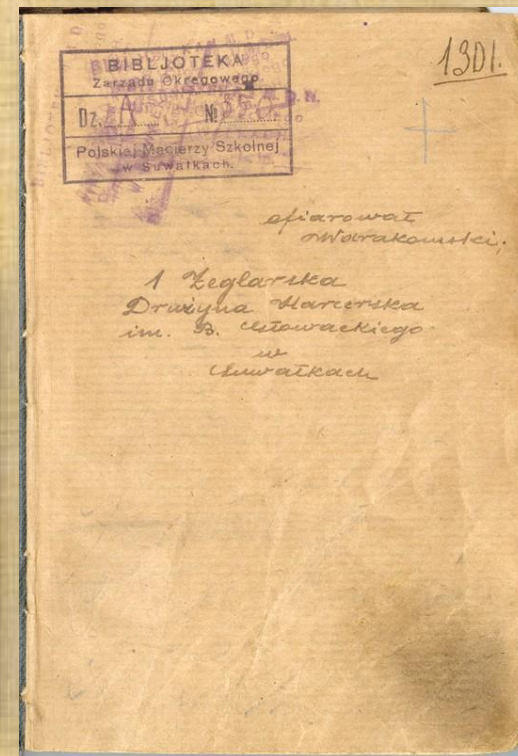
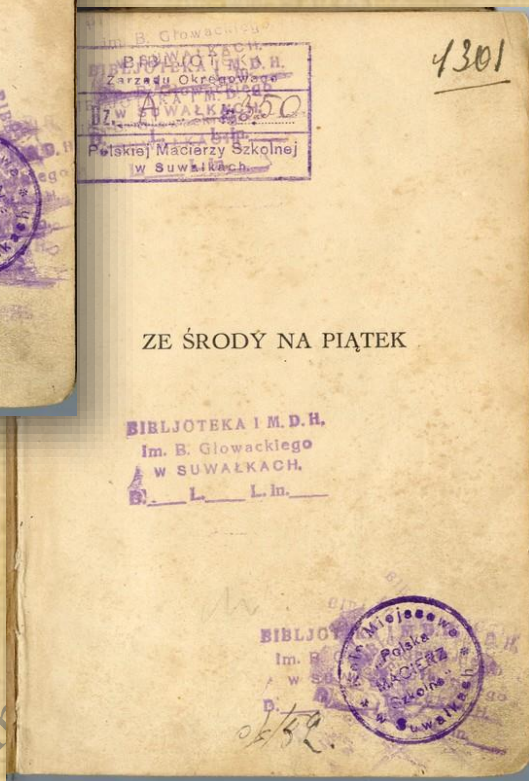
CIĘKAWOSTKA

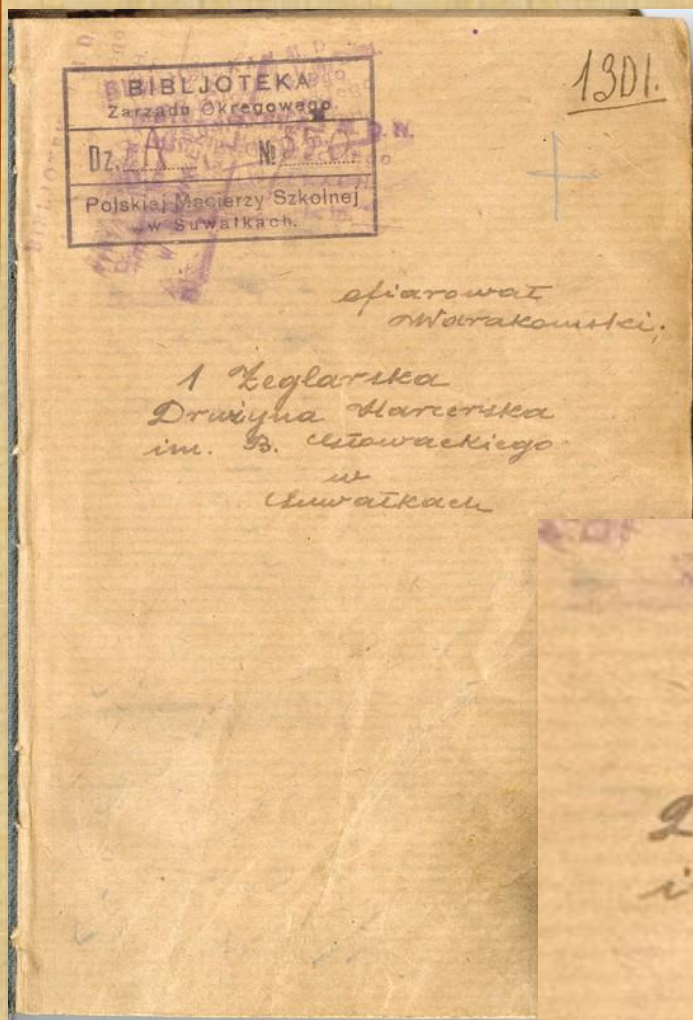
Po 1945 Kornel Makuszyński został objęty zakazem publikacji i poddany szykanom. Wiązał ów fakt ze sprawą przyjęcia go do Polskiej Akademii Literatury w 1937 r. Objął miejsce po usuniętym - w atmosferze skandalu, po oskarżeniu o plagiat - Wincentym Rzymowskim, którego zaraz po wojnie obwołano ministrem kultury. Nieakceptowanemu Makuszyńskiemu udało się w nowej rzeczywistości wydać tylko jedną nową książkę - "List z tamtego świata" (1946), dzięki wydawnictwu, które ostalo się jeszcze w prywatnych rękach⁷.

⁷ J. R. Kowalczyk, *Kornel Makuszyński (1884-1953)*, <http://www.dziennikteatralny.pl/artykuly/kornel-makuszynski-1884-1953.html> [Dostęp: 2020.01.30].

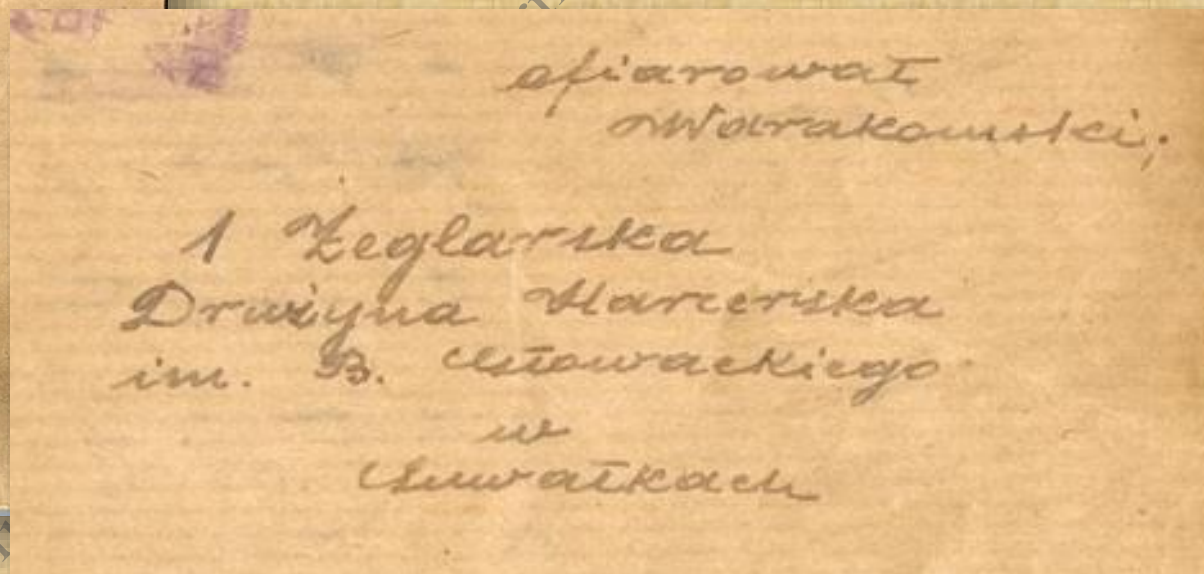
Niewątpliwie elementem zwracającym uwagę w prezentowanym egzemplarzu opowiadań Makuszyńskiego są **znaki własnościowe** czyli **znaki proveniencyjne**. Jest ich kilka. Znalazły się przede wszystkim na stronie tytułowej i przedtytułowej książki. Przy czym są to nie tylko pieczęcie kolejnych bibliotek, do zasobu których trafiła praca autora „Awantury o Basię”, ale również odrębna dedykacja sporządzona na jednej ze stron woluminu.

Krótką notatką skreślona wyblakłym już atramentem o treści: *ofiarował Warakomski, 1 Żeglarska Drużyna Harcerska im. B. Głowackiego w Suwałkach*, znalazła się na wyklejce wykonanej z szarego papieru.

Kim był ów Warakomski, który ofiarował książkę Makuszyńskiego drużynie suwalskich harcerzy? Czy może należał do tejże drużyny, czy tylko w dowód sympatii postanowił wzbogacić księgozbiór biblioteczki harcerskiej. Zapewne już się tego nie dowiemy.

Bibli

PRAWDZIWA LWOWIANKA

BIBLIOTEKA I M. D. H.
Im. B. Głowackiego
W SUWAŁKACH.
B. L. L. in.

BIBLIOTEKA I M. D. H.
Im. B. Głowackiego
W SUWAŁKACH.
B. L. L. in.

Warto w tym miejscu wspomnieć pierwszą suwalską drużynę harcerską. Jak czytamy na stronach monografii „Suwałki : miasto nad Czarną Hańczą”: *pierwsza suwalska drużyna męska powstała 17 grudnia 1918 roku przy gimnazjum⁸. Na jej czele stanął Norbert Breneisen, po nim przejął ją Józef Markiewicz. (...) Za patrona [drużyna] przyjęła Bartosza Głowackiego. (...) Od samego początku harcerstwo w Suwałkach poświęcało wiele uwagi rozwojowi sportów wodnych oraz poznawaniu kraju⁹. Świadczą o tym chociażby organizowane w latach 1925-1927 nad Jeziorem Muliczne i Wigry obozy wodne i lądowe, kursy dla zastępowych, a także kolonie dla młodszych harcerzy.*

Suwalscy harcerze w latach 30. XX wieku. Zdjęcia ofiarowane przez harcmistrza Stefana Tutaka. Obecnie dostępne w zbiorach Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach.

⁸ Mowa tu o ówczesnym Gimnazjum im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach (obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej).

⁹ *Suwałki : miasto nad Czarną Hańczą*, red. J. Kopiał, Suwałki 2005, s. 384.

Zachowane pieczęcie informują, iż opowiadania Makuszyńskiego znalazły się w zbiorach biblioteki prowadzonej w Suwałkach przez miejscowe koło Polskiej Macierzy Szkolnej. Organizacja została powołana do życia w Warszawie w 1905 roku. Inicjatorem jej był inż. Józef Świątkowski. Pierwszym prezesem Polskiej Macierzy Szkolnej został Henryk Sienkiewicz. W okresie międzywojennym kontynuowała swoją działalność.

II wojna światowa przerwała prace Polskiej Macierzy Szkolnej. Jej działalność reaktywowano w Wielkiej Brytanii 4 maja 1953 roku.

Biblioteka

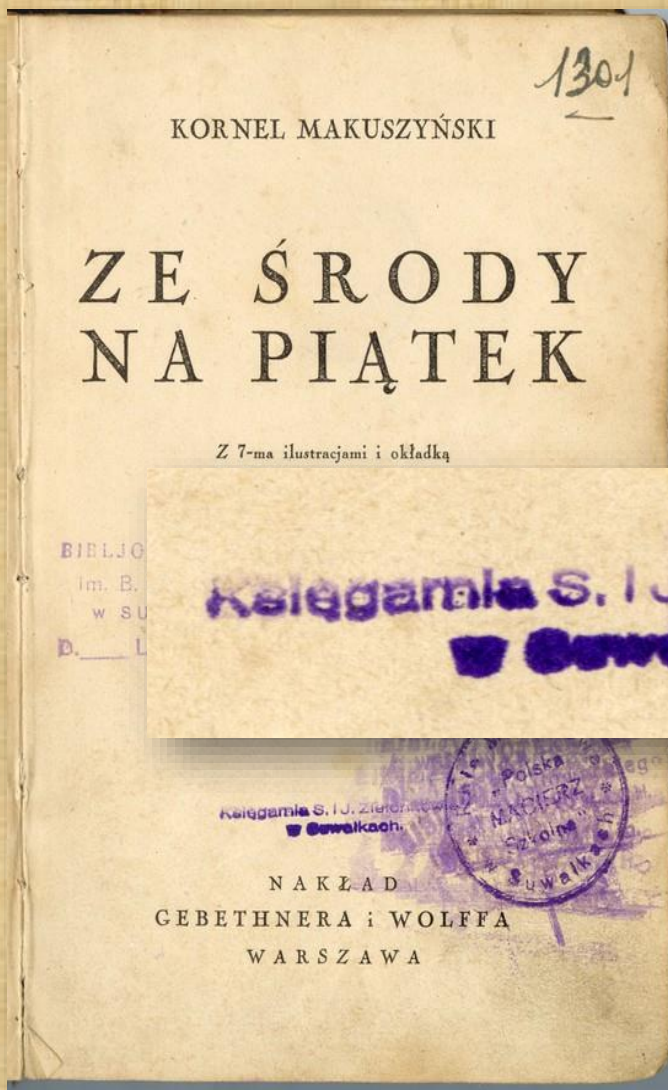
CIEKAWOSTKA

Dotarliśmy do sprawozdania z działalności Towarzystwa Polskiej Macierzy Szkolnej w 1934 roku. Jak wynika z opublikowanych w nim danych suwalskie Koło PSM, prowadziło wówczas 4 czytelnie/świetlice i skupiało 305 członków. Ponadto funkcjonowało 6 bibliotek, w tym 4 stałe i 2 wędrownie, których księgozbiór liczył 2881 książek. Ze zbiorów korzystało 585 czytelników, którzy wypożyczyli (we wzmiankowanym 1934 roku) ogółem 26427 woluminów. Wydatki Koła wyniosły 4471,65 zł, zaś wpływy 5955 zł¹⁰.

L. porządkowa	ORGANIZACJA		SZKOLNICTWO				OPIEKA POZASZKOLNA				BIBLIOTE			
	SIEDZIBA KOŁA P. M. S.	Czytelnie i świetlice	Skł. powst.	Szk. średnich	Szk. zawod.	Liczba uczniów	Burs	Ochron	Liczba wychowank.	Bibliotek stałych	Bibliotek wędrownych	Ogółem bibliotek	Liczba książek	
	Z przeniesienia	17	1078	15	1	5	1037	2	—	28	22	30	52	7382
172	Koło w Sokółce	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
173	Suwalskach	4	305	—	—	—	—	—	—	—	6	2	6	2881
174	Smolanach	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
175	Sejnie	—	36	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1213
176	Grajewie	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
177	Wolkowsku	—	62	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	245
178	Wysokiem Maz.	—	45	—	—	—	—	1	35	1	—	1	1	572
179	Łapach	1	55	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	900
180	Piekutach	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		22	1763	15	1	5	1037	2	—	29	22	31	53	13463

KARSTWO		OŚWIATA POZASZKOLNA							FUNDUSZE	
Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń	Kursy dla dorosłych	Liczba uczestników	Liczba wykładów	Liczba słuchaczy	Przedstawień, obchodów itp.	Liczba uczestników	Inne formy działania Kół	Wpływy	Wydatki
1121	20800	3	168	8	400	76	8387		260.440.55	271.982.96
—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
585	26427	—	—	—	—	5	1780		5.955.—	4.471.65
—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—		697.21	260.60
30	198	—	—	—	—	1	485		1.611.23	1.611.23
48	—	—	—	—	—	2	1790		244.01	158.31
—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
1784	17698	3	168	8	400	81	19449		1264.918.—	1278.184.75

¹⁰ *Dzieło samopomocy narodowej: Polska Macierz Szkolna, 1905-1935*, oprac. J. Stempler, Warszawa 1935, s. 238-239.

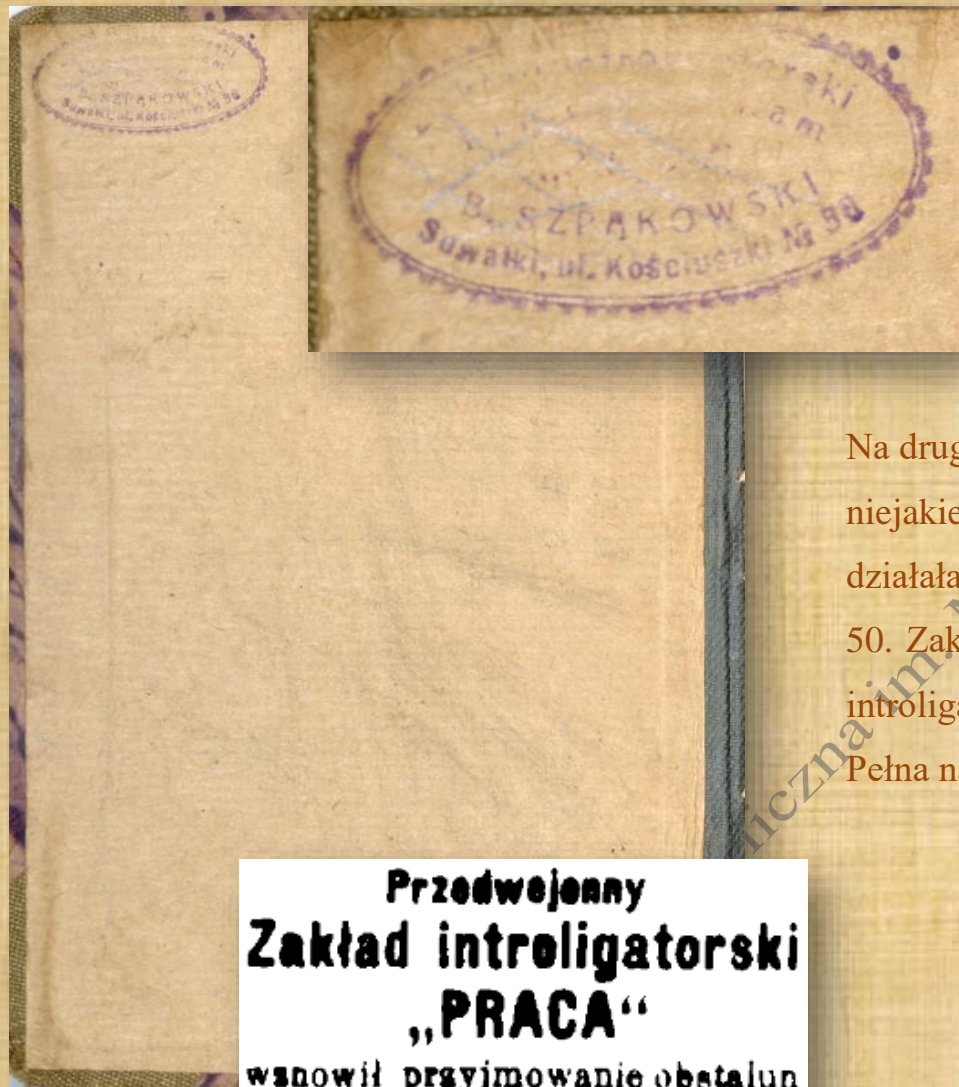
Znalazła się tu również pieczęć używana przez siostry Stefanię i Jadwigę Zielonkówny, które w okresie międzywojennym prowadziły największą i najbardziej znaną w Suwałkach księgarnię. Funkcjonowała tu również czytelnia i wypożyczalnia książek, która *liczyła w 1929 roku 3800 tomów i miała 98 stałych czytelników*¹¹. Placówka znajdowała się przy ulicy Kościuszki pod numerem 84 (obecnie 78)¹².

Kamienica przy ulicy Kościuszki 78, w której znajdowała się księgarnia sióstr Zielonkównien (Fot. 30 stycznia 2020 r.).

¹¹ *Suwałki : miasto nad ...*, s. 392.

¹² Więcej informacji o siostrach Jadwidze i Stefanii Zielonko w: *Cymelia ze starej szafy. Wódz mnie na pokuszenie Franka Hellera*, https://issuu.com/mariakonopnicka8/docs/cymelia_ze_starej_szafy._w_d_mnie_na_pokuszenie_f [Dostęp:2020.01.30].

Jak już wspominaliśmy dostępny w zbiorach suwalskiej ksiąźnicy egzemplarz opowiadań Makuszyńskiego nie posiada oryginalnej okładki. Książka znalazła się na warsztacie suwalskiego introligatora, który solidnie zabezpieczył wolumin przed zniszczeniem oprawiając go w tekturową okładzinę wzmocnioną na grzbiecie i narożnikach szarym płótnem.

Na drugiej stronie okładki znalazła się pieczęć zakładu introligatorskiego niejakiego B. Szpakowskiego. Pracownia w okresie międzywojennym działała w Suwałkach przy ulicy Kościuszki pod ówczesnym numerem 50. Zakład prowadził działalność już przed I wojną światową, a oprócz introligatori istniała tam pracownia ram.

Pełna nazwa zakładu brzmiała:

**Zakład Introligatorski
i Pracownia Ram
„PRACA”
B. SZPAKOWSKI
Suwałki, ul. Kościuszki 50**

**Przedwojenny
Zakład introligatorski
„PRACA”
wznowił przyjmowanie obetalun-
ków introligatorskich i galan-
teryjnych.
B. Szpakowski — Kościuszki 50.**

Reklama firmy B. Szpakowskiego w „Dzienniku Suwalskim” 1926, nr 60, s. 4,
<http://pbc.biaman.pl/Content/10313/Dziennik%20Suwalski%20nr%2060%203%20maja%201926%20str%201%20-%20204.pdf> [Dostęp: 2020.01.30].

Na zakończenie naszej prezentacji proponujemy kilka cytatów, które wyszły spod pióra Kornela Makuszyńskiego:

Człowiekowi zdaje się zawsze, że jego osobiste cierpienie jest największe na świecie. A jego cierpienie jest tylko kropelką w oceanie.

Właściwie idzie o drobiazg i zrozumienie,
że byle idiota potrafi żyć, mając pieniądze,
a sztuką wspaniałą i bohaterską jest żywot bez pieniędzy.

Mądrym być, to wielka sztuka,
ale dobrym – jeszcze większa!

Nie należy budzić w nikim niezdrowych nadziei.

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej (Suwałki)

Bibliografia

- Bystrzycki P., *Znak cichociemnych*, Poznań 1991.
- *Dzieło samopomocy narodowej : Polska Macierz Szkolna, 1905-1935*, oprac. J. Stempler, Warszawa 1935.
- „Dzienniku Suwalskim” 1926, nr 60.
- *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski, Wrocław 1971.
- Kapuścińska M. K., *Krótki zarys monograficzny Związku Harcerstwa Polskiego w Suwałkach w latach 1918-1998*, Suwałki 1999.
- Makuszyński K., *Ze środy na piątek*, Warszawa 1931.
- *Słownik pracowników książki polskiej*, red. I. Treichel, Warszawa 1972.
- *Suwałki : miasto nad Czarną Hańczą*, red. J. Kopciał, Suwałki 2005.
- Tutak S., *Suwalskie drużyny harcerskie ZHP w latach 1918-1967 : album dziesięciolecia pracy Komisji Historycznej Komendy Hufca ZHP Suwałki*, Suwałki 2006.
- *Współcześni polscy pisarze i badacze literatury : słownik biobibliograficzny. T. 5*, oprac. zespół pod red. J. Czachowskiej i A. Szałagan, Warszawa 1997.

Netografia

- *Cymelia ze starej szafy. Wódz mnie na pokuszenie Franka Hellera*,
https://issuu.com/mariakonopnicka8/docs/cymelia_ze_starej_szafy._w_d__mnie_na_pokuszenie_f [Dostęp:2020.01.30].
- *Historia Znak Spadochronowego*, <http://16bpd.wp.mil.pl/pl/16.html> [Dostęp: 2020.01.27].
- *Katalog on-line*,
https://www.suwalki-bp.sowwwa.pl/sowacgi.php?KatID=0&typ=repl&plnk=q__ze+%C5%9Brody+na+&sort=bytitle&view=1
[Dostęp: 2020.01.27].
- *Kornel Makuszyński*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Kornel_Makuszy%C5%84ski [Dostęp: 2020.01.30].
- Kowalczyk J. R., *Kornel Makuszyński (1884-1953)*, <http://www.dziennikteatralny.pl/artykuly/kornel-makuszynski-1884-1953.html> [Dostęp: 2020.01.30].

Zapraszamy do korzystania z naszych zbiorów

Biblioteka Publiczna
im. Marii Konopnickiej
ul. Emilii Plater 33 A
16-400 Suwałki

<http://bpsuwalki.pl>
e-mail: sekretariat@bpsuwalki.pl
czytelnia@bpsuwalki.pl
digi@bpsuwalki.pl
sekretariat: tel. 87 565-62-46
czytelnia: tel. 87 565-62-46 w. 23